

קראנו בשבילכם...

HOARD'S DAIRYMAN

THE NATIONAL DAIRY FARM MAGAZINE

הוספת מים לחלב

H.D. VI/98

בשני מקומות במזרח ארה"ב הוגשו כתבי אישום נגד עשרה יצרני חלב, ובנוסף מוזכרים גם שמותיהם של שלשה נהגים מובילי חלב, בחשד שהוסיפו מים ומלח לחלב שסופק למחלבה פרטית. אם חבר המושבעים הגדול (Grand Jury) ימצא אותם אשמים, הם עלולים לקבל עונש של עד עשר שנות בית-סוהר וקנסות עד \$ 250,000.

נ"צ ברביה, ומתי לנקוט פעולה

H/D/ V/98

אין ויכוח, באשר לחשיבות של נושא הפוריות ויעילות הרביה מבחינה כלכלית ומשקית. אולם, קביעת נקודות-ציון (נ"צ) מדוייקות עשויה להיות בעייתית, במיוחד בשטח זה כאשר אנו מוצפים באינפורמציה. במילים אחרות, יש לצפות למצב בו קשה לבסס החלטות על מה שבאמת חשוב. בטבלה להלן מובאות כמה נ"צ המתיחסות לרביה ופוריות ובנוסף המלצות מעשיות וסבירות לביצוע, מתי על הרפתן לנקוט פעולה כלשהיא לשיפור המצב.

BST וגידול דגים

H.D. V/98

מדענים חוקרים מאוניברסיטת איידהו, ארה"ב הגיעו לידי המסקנה, שהורמון הגדילה של בקר (BST) גם לדג מסויים לגדול ב-70% יותר מהר וב-50% יותר יעיל, בהשוואה לדגים מאותו מין שלא טופלו. מדובר בסוג של פורל (salmon gairdnerii, rainbow trout), דג מאכל מבוקש מאד.

דייל באומן, מדען מאוניברסיטת קורנל מסביר, שסגוליות הורמוני הגדילה הקשורה במין (species) בעל-חיים מסויים פעילה רק לגבי בע"ח ברמה דומה באילן ההתפתחות של המינים. למשל, להורמון הגדילה של הבקר (BST) אין השפעה בחזירים או בבני-אדם. אולם, צורות יותר נמוכות של חיים, כמו דגים, יכולות לנצל הורמוני גדילה מבעל-חיים יותר גבוהים באילן ההתפתחות של המינים.

במחקרים של חוקרי איידהו הוריקו BST לאותו פורל, דבר לא-מעשי בקנה-מידה מסחרי. כעת עובדים על צורות מוגנות של הורמוני גדילה שעשויות לאפשר לדגים לספגם ולנצלם.

נ"צ ברביה – מתי לנקוט פעולה.

מתי לנקוט פעולה	היעד	
160	115	ימיריק
14.5	13	מרווח בין המלטות, חודשים
100	75	ימים עד להזרעה ראשונה
30	55 %	שיעור התעברות, הזרעה ראשונה, %
30	50 %	שיעור התעברות, כל ההזרעות, %
40	70 %	שיעור גילוי ייחומים, %
15	<8 %	יציאת פרות מטעמי פוריות, %
10	<5 %	הפלות, %

